

Տ. ՅԱՐՈՒԹԻԷՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՏԱՍԱՏԵԱՆԻ ՔԱՐՈՉԸ՝
ԽՕՍՈՒԿԾ Ս. ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՒ Ս. ԱԹԱՆԱԳԻՆԷ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ
ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻՒ Ս. ՀՈՂԱԿԱԹ ՎԱՆՔԻ ԲԵՍԵՆ

(16 Յունիս, 2022)

Այսօր Հայ Եկեղեցւոյ յատկանշական Հինգշաբթի օրերէն մին է: Հայ Եկեղեցւոյ Սրբոց Աւագ Շաբաթը կրնանք կոչել յատկապէս Վաղարշապատի այս դաշտին վրայ, որովհետեւ Երկուշաբթի սկսաւ Ս. Հռիփսիմեանց Տօնակատարութիւնը, Երեքշաբթի տօնեցինք Ս. Գայեանեանց յիշատակութիւնը եւ այսօր կը տօնենք Ս. Յովհաննէս Կարապետի եւ Ս. Աթանազիոնէ Եպիսկոպոսի յիշատակը: Շաբաթ օրը Տիրոջ կամքով պիտի տօնենք Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի Խոր վիրապէ Ելքի Տօնը եւ այս բոլորին գագաթնակէտը պիտի հանդիսանայ կիրականօրեայ տօնակատարութիւնը, որ ծանօթ է Տօն Կաթողիկէ Ս. Էջմիածնի անունով: Հետեւաբար, շաբաթ մըն է որ կ'ընթանայ սրբոց յիշատակութիւններով եւ տակաւ առ տակաւ կը մօտենայ ու ապա կը միանայ մեր եկեղեցւոյ սիրտը հանդիսացող Ս. Էջմիածին, Հայրապետական Ս. Աթոռին, Հայրապետական իշխանութեան: Ուստի բոլորս ուխտաւորներ ենք այս շաբթուան ընթացքին եւ այսօրուան տօնի իրականութեան ընդմէջէն, եկէք մօտենանք Ս. Կարապետին ու Ս. Աթանազիոնէ Եպիսկոպոսին, եւ իմանանք, թէ՛ ինչո՞ւ այս շաբաթ տեղ գտած են այս երկու սուրբերը:

Որովհետեւ այս սուրբերը, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Հայրապետի հետ մտերմօրէն աղերսուած են: Երբ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Հայրապետը եպիսկոպոս ձեռնադրուեցաւ, որպէս Հայոց Հովուապետը իր մօտը գտաւ երկու սրբազան մասսունքներ: Առաջինն էր Ս. Յովհաննէս Կարապետի մասսունքը, իսկ երկրորդը՝ Սեբաստիոյ Աթանազիոնէ Եպիսկոպոսին մասսունքը: Այս երկու սուրբերը տասնեակ տարիներ իրարմէ տարբերութիւն ունին, չըսելու համար հարիւրաւոր տարիներ, սակայն վասն հաւատոյ եւ վասն ճշմարիտ Աստուծոյ իրենց վկայութիւնը միացուց այս երկու սուր-

բերը, որոնք եկան, Ս. Գրիգոր Լուսավորիչի ձեռքերուն մէջ բարձրացան: Եւ անոնք դարձան Հայ ժողովուրդին համար յատուկ բարեխօսութիւն ընկալելու միջոցներ եւ միջնորդներ: Մեր մեծ հայրապետը, ստանալու այս երկու սուրբերու մասունքները, որպէս նորակոչ Հայրապետ, ինչ կրնար ընել, քրիստոնէութեան այնքան ծարաւ իր ժողովուրդին համար, եթէ ոչ ուղղուիլ, ճամբորդել, գիւղէ գիւղ, գաւառէ գաւառ շրջիլ ժողովուրդին մէջ եւ քարոզել ճշմարիտ Աստուծոյ մասին: Քարոզել ոչ միայն ընդհանուր քրիստոնէայ աշխարհին, այլ՝ մասնակիօրէն Հայ ժողովուրդին: Այն Հայերուն, որոնք դարեր շարունակ հեթանոսական արմատներուն մէջ հեթանոսութիւնը սիրեր էին: Հեթանոսական պաշտամունքը իրենց համար սրբութեան վերածած էին: Սակայն Քրիստոսը այնքան սիրող, Քրիստոսով մահէն դէպի կեանք առանջորդուած Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ մեծանուն հայրապետը, այլեւս վերջակէտը պիտի դնէր հեթանոսական ախտին Հայոց ժողովուրդին մէջէն:

Հայ ժողովուրդը Ս. Գրիգոր Լուսավորիչի օրհնութեամբ եւ քարոզխօսութեամբ, պիտի հեռանար իր հեթանոսական շատ մը արմատներէն: Սակայն այս ընթացքը այնքան ալ դիւրին չեղաւ: Որովհետեւ հեթանոսական արմատները խորունկ էին: Մեր ժողովուրդը նոյնացած էր հեթանոսական պաշտամունքներուն եւ սովորութիւններուն հետ: Սիրած էր, իւրացուցած էր, մեհեաններ կերտած էր որպէսզի հեթանոսական պաշտամունք կատարէր յատկապէս Հայերուն հայաշատ եղած երբեմնի Տարօն Աշխարհին մէջ: Հետեւաբար, պայքար մը սկիզբ պիտի առնէր: Եւ Ս. Գրիգոր Լուսավորիչը այդ ժողովուրդին պիտի գար ու ըսէր. Ո՛վ ժողովուրդ, դարձէք Քրիստոնէութեան: Այդ ժողովուրդը վստահաբար առաջի հերթին պիտի չընդունէր, որքան որ ալ սուրբը տասնեւերեք տարիներ խոր վիրապի մէջ մնացած եւ յաջորդիւ ի կեանս դարձած ըլլար: Հետեւաբար, հաւատքը կարիք մը ունէր եւ ան ալ իր կարիքը պիտի գտնէր գործունէութեան մէջ: Այն գործունէութիւնը պիտի դառնար եկեղեցաշինութիւնն ու քրիստոնէական ազգաշինութիւնը:

Ահա, գործի լծուեցաւ Հայրապետը եւ ուղղուեցաւ դէպի Տարօն աշխարհ: Տեսաւ իր ժողովուրդին հեթանոսութեան մէջ թաթախուած տխուր վիճակն ու իրենց սխալները: Նշմարեց որ այս ժողովուրդը, պէտք էր զգենուր քրիստոնէութիւնը այնպէս, որ իր մորթին մաշկին նմանէր: Հետեւաբար պայքար մը սկսաւ ընդդէմ հեթանոսական քուրմերու եւ Հայ քրիստոնէութեան Ռահվիրաներէն Գրիգոր Լուսավորիչի ու իր առաջնոր-

դաժ հոգեւորականներու միջեւ: Երբ այս պայքարը կը պատահէր, անշուշտ թէ այդ պահուն Ս. Յովհաննէս Կարապետի եւ Ս. Աթանազիին Եպիսկոպոսի մասունքները, առաջնորդ հանդիսացան, հրաշքներու ճամբայ բացին եւ այնպէս մը եղաւ, որ մեհեանը կործանեցաւ ու տաճարը բարձրացաւ: Ինչպէս որ Տէր Յիսուս Քրիստոս, ջախջախեց սատանային գլուխը, նոյնպէս ալ քրիստոնէական սուրբ արժէքներով՝ բարեխօսութեամբ Ս. Յովհաննէս Մկրտչին բարձրացաւ Գլակայ Վանքը՝ Մշոյ Ս. Կարապետ վանքը, որ յատկապէս դարձաւ Հայ Եկեղեցւոյ կարեւորագոյն հոգեւոր կեդրոններէն մին:

Այս մէկը պատմական տուեալներու մասին փոքրիկ ակնարկ մըն էր, մեր եկեղեցւոյ անցեալէն եկած: Սակայն մեր ժողովուրդը, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչէն յետոյ, առաւել եւս սիրեց քրիստոնէութիւնը: 5000 հոգիներ Ս. Գրիգորի ձեռամբ մկրտուեցան, քրիստոնէութիւնը ընդունեցին: Քարոզեցին քրիստոնէութիւնը Հայ ժողովուրդին մէջ ու բարձրացան եկեղեցիներ, վանքեր եւ անոնց մէջ անշուշտ թէ՛ որպէս գագաթ բարձրացաւ Հայրապետական Սուրբ Գահը՝ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը՝ սիրտը՝ մեր Եկեղեցւոյ:

Ահա անցած են իրերայաջորդ հարիւրաւոր տարիներ, եւ մենք այժմ դէմ յանդիման ենք ԻԱ. դարու իրականութեանց հետ: Մենք հպարտ ենք որպէս քրիստոնեաներ, տեսնելով այս պատմական զօրութիւնն ու առաքելութիւնը: Պատմական յաղթանակի մը համար է որ ներկայ ենք մեր Եկեղեցւոյ մէջ: Ահա, անոր համար է որ Գրիգոր Լուսաւորիչի, Ս. Յովհաննէս Կարապետի եւ Աթանազիին Հայրապետի բարեխօսութիւնները կը խնդրենք: Սա արդար ուրախութիւն մըն է, հաւատացեալ քրիստոնեայի մը համար: Սակայն բան մը պէտք չէ մոռնալ, թէ՛ մենք շարունակականութիւնն ենք այն մամիկներուն ու տատիկներուն, որոնք ժամանակին քրիստոնէական արմատներուն մէջ շաղախուած էին: Մենք հագուեցանք քրիստոնէութիւնը եւ սիրեցինք Փրկիչ Քրիստոսը: Սիրեցինք Հայ Եկեղեցին հանդերձ իր աւանդութիւններով: Սակայն երբեմն, երբ փորձութիւնները կուգան մեր մօտ, երբ կեանքը կը մօտենայ մեզի, որ մենք մոռնանք քրիստոնէական վաղ արմատները, այս պարագային պահ մը յիշելի դառնալ կը սկսին հեթանոսական արմատները: Երբեք չմոռնանք, թէ՛ Հայուն մէջ, քրիստոնէութեան առընթեր միշտ ներկայ եղած է ու պիտի ըլլան դժբախտաբար նոյն արմատները: Սակայն, երանի՜ այն հաւատացեալ Հայ քրիստոնեային, որ այս բոլորին մէջ քրիստոնէական արմատները կը

պարարտացնէ, Ս. Աւետարանով, Եկեղեցւոյ աւանդութեամբ, Եկեղեցւոյ սրբութիւններով ու միաբանութեամբ: Երանի՛ այդ հաւատացեալին: Եւ եթէ մենք այդ բոլորին շարքին մաս կը կազմենք, երանի՛ բոլորիս: Աստուած առաւել եւս օրհնելով օրհնէ իւրաքանչիւրս:

Սակայն կեանքի իրականութիւնը կայ: Դիտենք նաեւ մեր շրջակայքը եւ յատկապէս մեր ժողովուրդը: Քրիստոնէութեան մասին խօսիլը, քարոզելը, զոհողութիւն յանձն առնելը շատ գեղեցիկ տողեր են շատ անգամներ: Սակայն կեանքը այնպէս չընթանար շատ ժամանակ: Հեթանոսական արմատները այսօր եւս մեր ժողովուրդին մէջ դժբախտաբար կը յայտնուին իրենց տարբեր երեսակներով, ցուցմունքներով, ուսուցումներով: Զկարծենք որ հեթանոսութիւն կը նշանակէ միայն ու միայն, արեւուն ու կրակին պաշտել եւ կամ մեհեաններուն մօտենալն է: Հեթանոսութիւնը այն է, որ հակաքրիստոնէական է: Հեթանոսութիւնը այն է, որ հակաեկեղեցական է: Հեթանոսութեան արմատները հոն են, ուր կը շարունակեն մարտնչիլ մեր եկեղեցւոյ հետ: Եւ յատկապէս այսօրուան իրավիճակին մէջ, հեթանոսութեան համար նոր բանաձեւ մը եւս հիւսենք: Հեթանոսութիւնը այն է, իր հոգին այն է, որ կը դառնայ հակայ էջմիածնական, հակայ հայրապետական, հակայ Գրիգոր Լուսաւորչական, հակայ Թադէոսական, հակայ Բարթողիմէոսական... Հետեւաբար մենք այսօր այս բանաձեւեր ի մտի ունենալով, եկէ՛ք առաւել եւս փարինք մեր Եկեղեցւոյ սրտին՝ Ս. էջմիածնին:

Մենք այսօր, եկէ՛ք առաւել եւս փարինք, Ազգիս Վեհափառ Հայրապետին, Եկեղեցւոյ սրբազան եպիսկոպոսներուն, վարդապետներուն, քահանաներուն, սարկաւազներուն, որոնք լաւագոյնս կը ջանան, Հայ ժողովուրդին եւ Հայ Եկեղեցւոյ սպասաւորել: Հետեւաբար, ինչպէս Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչը, իր ձեռքը ունենալով մասունքները գնաց ու պաշարեցաւ ընդդէմ հեթանոսութեան, մենք ալ նոյն ոգիին իրազեկ դառնանք: Դուք իւրաքանչիւրդ, սրբազան մասունքներ էք հոգեւորականաց ձեռքերուն մէջ, դուք եւս դարձէ՛ք բարեխօսները ձեր շրջակայքին մօտ եւ քարոզեցէ՛ք Ս. Աւետարանը, Հայ Եկեղեցւոյ սրբութիւնները: Դուք սրբազան մասունքներ էք, մեր Եկեղեցւոյ արմատներուն եւ աւանդութիւններուն հետ շաղախուած: Հետեւաբար դուք այսօր, Ս. Յովհաննէս Կարապետէն տարբերութիւն չունիք, որպէս սրբազան զաւակը Քրիստոսի եւ հաւատացեալ անդամը Հայ Եկեղեցւոյ: Դուք այսօր, տարբերութիւն չունիք Ս. Աթանազիոսէ Եպիսկոպոսէն, նկատելով որ ջատագովներն ու օրհներգողները

պիտի ըլլաք Քրիստոսի, Աւետարանի սրբութիւնները պաշտպանողներուն պիտի վերածուիք: Հետեւաբար այսօր մեր աղօթքը բարձրացնենք առ Աստուած այս հոգիով ու շունչով: Որովհետեւ ինչպէս այսօր Ս. Աւետարանէն լսեցինք, Ս. Յովհաննէս Կարապետ հարցնել տուաւ Քրիստոսին, թէ արդեօք իսկապէս ի՞նք էր ճշմարտապէս սպասուածը: Քրիստոս իրեն պատասխանեց, ըսելով որ, հրաշքներ կը պատահին, կոյրերը տեսնել կը սկսին, խուլները լսել կը սկսին, հրաշքներ կը պատահին, կաղերը կը գալեն, այս բոլորը տեսէք եւ ով որ ականջ ունի թող լսէ:

Եկէ՛ք մեր սրտի ականջները բանանք ու ըսենք. Ո՛վ Տէր Աստուած Յիսուս Քրիստոս, բարեխօսութեամբը Ս. Յովհաննէս Մկրտչին ու Ս. Աթանազինէ Եպիսկոպոսին, պահէ ու պահպանէ եւ օրհնէ, Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցին, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը եւ իր բոլոր հոգեւորականները, ինչպէս նաեւ ի սփիւռս տարածուած ժողովուրդը: Մեր աղօթքները ընդունելի թող դառնան, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն: Ալէլուիա. Ալէլուիա:

